

OPENBARE VERGADERING VAN 26 maart 2014

Voorzitter: de heer R.L Vreeman

Aanwezig: de dames C.E. Bloemhoff (PvdA), S.M. Brouwer (PvdA), B. Enting (PvdA), E. van Lente (PvdA), S.A. Koebrugge (VVD), A. Postma (GroenLinks), C.M. van Dijk (SP), L.R. van Gijlswijk (SP), N.G.J. Temmink (SP), G.E.J. Copini-van der Meulen (D66), A.K. Kuik (CDA), I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie), A.M.J. Riemersma (Stadspartij) en de heren B. Baldew (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), W. Moes (PvdA), J. Spakman (PvdA), M.D. Blom (VVD), J. Evenhuis (VVD), D. Jager (VVD), J.H. Sipma (VVD), R.A. Koops (VVD), M.T. Gijsbertsen (GroenLinks), W.B. Leemhuis (GroenLinks), A.J. Nolles (GroenLinks), K.S.N. van der Veen (GroenLinks), A. Sijbolts (Stadspartij), J. Bolhuis (Stadspartij), R.P. Prummel (Stadspartij), A.W. Maat (Stadspartij), J.P. Dijk (SP), J.H. Luhoff (D66), P.S. de Rook (D66), B.N. Benjamins (D66), B.H. Koops (CDA), M. Verhoef (ChristenUnie), J.P.A. van Rooij (Student en Stad) en G.J. Kelder (Partij voor de Dieren)

Afwezig m.k.: de heer G.J.D. Offerman (Stadspartij)

Griffier: de heer A.G.M. Dashorst

Secretaris: de heer M.A. Ruys

Wethouders: mevrouw J.A. Visscher (SP), de heren D. Itha (PvdA), R. van der Schaaf (PvdA), J.M. van Keulen (VVD), T. Schroor (D66) en J. Seton (CDA)

1. Opening en mededelingen

De VOORZITTER: Als iedereen wil plaatsnemen, dan kunnen we beginnen. Hartelijk welkom iedereen, op deze vergadering. De laatste vergadering van de oude raad. Ik heb een mededeling: dat de heer Offerman afwezig is. De agenda ziet er als volgt uit: de opening, dan gaan we naar de rechtmatigheid, dat is een besluit. Daarna het onderzoek naar de geloofsbrieven met een schorsing en daarna zal ik de vertrekkende raadsleden toespreken. Dan komt er een toespraak van mevrouw Postma namens de vertrekkende raadsleden en plaatsvervangend voorzitter en dan spreekt, en daar hebben wij natuurlijk al onze hoop op gevestigd, de nestor van de raad de raadsleden toe. Ik verraad niets! Zijn er opmerkingen over deze agenda? Is hij akkoord?

2. Rechtmatigheid verkiezing leden van de gemeenteraad

De VOORZITTER: Er ligt een voorstel. "De raad besluit dat de verkiezing van de leden van de gemeenteraad op 19 maart op rechtmatige wijze hebben plaatsgevonden", en ik denk u het allemaal eens bent met die constatering. Is dat akkoord?

3. Onderzoek van de geloofsbrieven van de nieuw benoemde leden van de gemeenteraad

- schorsing
- bevindingen van de vier onderzoekscommissies
- ontbinding commissies

De VOORZITTER: Ik benoem vier commissies. De eerste bestaat uit de heer Van Rooij als voorzitter, mevrouw Dekker en de heer Koops. De tweede uit mevrouw Postma, die is ook voorzitter, de heer Moes en de heer Jager. De heer Spakman is voorzitter van commissie 3, mevrouw Copini en de heer R. Koops en commissie 4 bestaat uit de heer Sipma, die voorzitter is, de heer Verhoef en mevrouw Riemersma. Via de griffie krijgt u dan de geloofsbrieven en dan schorsen wij vijf à tien minuten, om de bevindingen van de commissies te horen en dan gaan we daarna verder. Ik schors de vergadering voor zevenenhalve minuut.

(schorsing 16.38 – 16.50 uur)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en ik vraag aan de voorzitters de resultaten van het onderzoek naar de geloofsbrieven. De heer Van Rooij.

De heer VAN ROOIJ (commissie Geloofsbrieven): Dank u wel, voorzitter. Onze commissie heeft de geloofsbrieven en bijbehorende stukken van de dames Koebrugge, Jongman-Mollema en Chakor en de heren Van Keulen, Honkoop, Koopmans, Gijsbertsen, Van der Veen en Leemhuis onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert dan ook om de benoemden toe te laten als leden van de raad.

De VOORZITTER: Mevrouw Postma.

Mevrouw POSTMA (commissie Geloofsbrieven): Onze commissie heeft de geloofsbrieven en de bijbehorende stukken van de dames Paulusma, Van Doesen en Woudstra en de heren Luhoff, De Rook, Benjamins, Castelein, Wonink, Schimmel en Kelder onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert dan ook om de benoemden toe te laten als leden van de raad.

De VOORZITTER: De heer Spakman.

De heer SPAKMAN (commissie Geloofsbrieven): Voorzitter, dank u wel. Ook onze commissie heeft geloofsbrieven en de bijbehorende stukken onderzocht, van de dames Woldhuis en Riemersma van de Stadspartij, en de dames Van Gijlswijk, Van Duin, Temmink en Van Dijk van de SP, en van de heer Sijbolts van de Stadspartij en de heren Dijk en Koks van de SP. Die hebben we allemaal onderzocht en we hebben ze in orde bevonden en wij adviseren dan ook de benoemden toe te laten als leden van de raad.

De VOORZITTER: De heer Sipma.

De heer SIPMA (commissie Geloofsbrieven): Dank u wel, voorzitter. Onze commissie heeft de geloofsbrieven en bijbehorende stukken van de dames Van Lente, Bloemhoff, Kuik, en Klein Schaarsberg onderzocht en van de heren Van der Schaaf, Loopstra, Ruddijs, Van der Laan, Bolle, Ubbens en Van den Anker en we hebben deze in orde bevonden. Zij adviseert dan ook de benoemden toe te laten als leden van de raad.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan zijn hiermee alle leden van de raad goedgekeurd door de commissies en daarmee ook toegelaten tot de raad. Nu ga ik een toespraak houden. En de commissies zijn ontbonden.

4. Toespraak van de burgemeester

De VOORZITTER: Ik heb ook even een procedureel aspect. Ik ga eerst een algemeen en klein toespraakje houden. Dan noem ik een voor een de vertrekkende raadsleden. Daarna vind ik het leuk als ze naar voren komen, want dan krijgen ze een cadeautje. Dat is eigenlijk de gedachte van dit agendapunt.

Goed. Dames en heren, vanavond nemen we, in de laatste vergadering van deze raadsperiode, afscheid van een groot aantal van u. Sommigen hebben er bewust voor gekozen om zich niet meer verkiesbaar te stellen of de voorkeur te geven aan een onverkiesbare plaats op de lijst. Anderen nemen afscheid als gevolg van de verkiezingsuitslag.

De verkiezingen en vooral de uitslag ervan zijn niet onopgemerkt aan deze raad voorbijgegaan. Er zijn flink wat verschuivingen in de samenstelling van deze raad. Dat sluit overigens aan bij het landelijke beeld. Ondanks de slechte voorspellingen was de opkomst in Groningen vrijwel dezelfde als vier jaar geleden. Met 54,44 % scoren we daarmee goed, zeker vergeleken met andere grote steden, al kan het natuurlijk altijd beter.

Wat ook opvalt bij de uitslag van de verkiezingen is het grote aantal raadsleden dat niet meer terugkeert. Vandaag nemen we afscheid van 20 raadsleden en daarmee vertrekt ongeveer 115 jaar aan raadservaring. Als we kijken naar de samenstelling van de raad in 2010 en de samenstelling van de nieuwe raad op 27 maart, dan valt op dat meer dan twee derde van de raad vernieuwt. In de nieuwe raad zijn er zelfs maar vier raadsleden die ook voor 2010 al in de raad zaten: Inge Jongman, Jetze Luhoff, Mattias Gijsbertsen en Rosita van Gijlswijk. Het ambt van raadslid is zwaar, er is veel over geschreven de laatste tijd en gediscussieerd. Eigenlijk is het ook wel zo dat er weinig waardering is voor het ambt van raadslid. Dit is in mijn ogen zeer onterecht. En het is ook niet goed dat er zo naar ons gekeken wordt. Daarom wil ik ook

al uit de grond van mijn hart iedereen bedanken voor de inzet en betrokkenheid en het doorzettingsvermogen bij het werk in de raad de afgelopen periode. Het is mijn ervaring tot nu toe dat, hoewel we natuurlijk allemaal verschillende opvattingen en ideologieën hebben, er echt een grondstroom in deze raad is van betrokken zijn bij de stad Groningen. Een ook een passie voor de stad Groningen. Die dank geldt natuurlijk niet alleen voor hen die afscheid nemen, maar ook voor hen die nog een periode blijven.

Het was een bijzondere raadsperiode. Dat zal natuurlijk iedereen van zijn raadsperiode zeggen, dat die bijzonder was, maar deze was wel heel bijzonder. Er zijn ingrijpende besluiten genomen. Ik zal er straks een paar noemen. Er is een bestuurscrisis geweest, die uiteindelijk leidde tot een wijziging in de samenstelling van het college. Er is afscheid genomen van burgemeester Rehwinkel en er is ook veel aandacht besteed in deze periode aan cultuurverandering. Daar heb ik natuurlijk alleen een staartje van meegemaakt, maar ik ben wel in veel gemeenteraden burgemeester geweest en dan valt mij heel erg op dat één kenmerk van de cultuur, respectvol omgaan met elkaar, hier echt heel hoog ontwikkeld is. U hebt inhoudelijke discussies, soms een beetje een geintje, soms heel politieke discussies, maar er zit altijd een ondertoon in van op een fatsoenlijke en respectvolle manier met elkaar omgaan. Dat is op veel plaatsen in de Nederlandse politiek ook wel wat anders. Ik vind dat echt een groot goed in deze stad. Het politieke fatsoen, zou ik het willen noemen.

U hebt veel vergaderd de afgelopen vier jaar. Er zijn ook heel belangrijke besluiten genomen. Natuurlijk een beetje onder het gesternte van de financiële positie waarin de gemeente verkeert; er moesten verliezen genomen worden, er moest bezuinigd worden en je had natuurlijk ook de hele thematiek van de decentralisaties die langzaam steeds meer opdoemden en ook in de politieke debatten echt een grote rol hebben gespeeld. Vooral op een manier dat we nog niet precies weten hoe het allemaal zal gaan, maar het voelt toch alsof het een geweldige verantwoordelijkheid is, die ook niet zo makkelijk zal zijn. Er is gesproken over het Groninger Forum, dat is natuurlijk een belangrijke. De ontwikkeling oostzijde Grote Markt, de drie decentralisaties, ik noemde het al, het raadsonderzoek O2G2, de Zuidelijke Ringweg, de sportcarrousel, duurzaamheid, parkeren, de Damsterdiepgarage, armoedebeleid, daar is veel over gesproken, jongerenhuisvesting, studentenhuisvesting, de golf van studenten in de stad, veiligheid, Feesten in Balans. Ik heb van alle thema's nog staartjes meegemaakt, de afgelopen maanden, maar hier komt toch wel tot uitdrukking dat een heel breed palet van thema's aan de orde is gekomen. Ook hebt u zich als echte volksvertegenwoordigers op veel plaatsen in de stad laten zien; u bent in gesprek geweest met organisaties, u hebt geprobeerd samen vorm te geven aan uw opvattingen. Wat voor standpunt moet je nu innemen, hoe verhoudt zich dit tot hoe de Stadgers erover denken? Dus die ideeën zijn voor een belangrijk deel via u hier het stadhuis binnengebracht. Niet alle dossiers zijn afgerond. Dat is nooit zo. De meeste dingen lopen toch weer door. Dus er zullen toch weer een heleboel discussies komen over de kerntaken, de herindelingsdiscussie, kortom: de opvolgers zitten weer klaar om verder deze stad vorm te geven. Morgen zal deze nieuwe raad in deze zaal geïnstalleerd worden. Degenen die vertrekken, krijgen misschien meer tijd. Ik zou zeggen: geniet daar vooral van. Als je onvrijwillig niet in de raad doorwerkt, zit er altijd een element in van verdrietverwerking. Ik heb dat zelf ook een keer in mijn leven meegemaakt. Dat duurt altijd een tijdje. Maar de beste remedie daartegen is gewoon weer ergens aan de gang gaan en op een gegeven moment komt er toch wel weer ergens nieuw perspectief. Ik zeg altijd: soms moet je vallen om het goud te zien liggen.

Ik ga alle individuele vertrekkers nu even proberen te typeren. Als ik hier een jaar langer zou zijn geweest, zou ik dat echt wel persoonlijk kunnen. Nu moet ik mij toch een beetje baseren, want de een ken ik beter dan de ander, op een documentatie. Dat vind ik zelf minder leuk, maar het kan niet anders.

Maar Annie Postma, dat is natuurlijk toch wel gemakkelijk, want dat is mijn plaatsvervanger. Dat is degene die hier ook prima kan voorzitten. Die maakt sinds september 2004 deel uit van deze raad. En dat is dus nu bijna tien jaar. We hebben je leren kennen, dat ben ik wel eens met wat hier staat: als een beetje een no-nonsenseraadslid. Maar misschien doet dit haar toch ook weer niet helemaal recht. Het is in ieder geval iemand die met een soort nuchterheid naar vraagstukken kijkt en ook een heel resultaatgerichte houding in het debat inneemt. Ze heeft een goede woordvoering, en een goede inhoudelijke inbreng gehad en is, naast dat ze ook commissievoorzitter is, plaatsvervangend voorzitter van de raad geweest. Ik heb dat nu een keer meegemaakt en ik zou zeggen: je merkt het verschil niet.

Je hebt leiding gegeven aan de raadscommissie als Ruimte en Wonen en eigenlijk zou je kunnen zeggen dat er nooit tevergeefs een beroep op je wordt gedaan. Of het nu de kindergemeenteraad is of andere dingen die een beetje rondom het werk van de gemeenteraad zitten, je was altijd bereid om mee te helpen. Het toespreken van gasten in het stadhuis, afscheid nemen van raadsleden, echt iemand die een bredere

uitstraling heeft als raadslid en die natuurlijk ook een lange periode hier gezeten heeft voor GroenLinks. Annie, bedankt voor je inzet in de afgelopen tien jaar, en ik wens je heel veel succes met het vervolg van je loopbaan. En nu moet je naar voren komen, anders krijg je geen cadeautje. *(Applaus)*

De heer Jager. Beste Dick, lang niet alle raadsleden ontvangen een lintje, maar als ze dit ontvangen, dan is dat vaak aan het eind van hun raadsperiode. Jij ontving echter bij de start van je raadslidmaatschap al een koninklijke onderscheiding. Men was in het koningshuis blijkbaar al ervan overtuigd dat je een excellent raadslid zou worden. Je trad aan bij de dualisering in 2002 en je hebt er dus drie raadsperioden op zitten. De laatste twee perioden fungeerde je als voorzitter van de raadscommissie Onderwijs en Welzijn. In die hoedanigheid was jouw belangrijkste doel om de vergaderingen zo kort mogelijk te houden, wat ik een geweldige eigenschap vind. En vooral op woensdag, als er gevoetbald werd. Karakteristiek voor jou was dat je de verslagen van de vorige vergadering niet ‘vaststelde’ maar ‘arresteerde’. Rond je verjaardag nodig je de commissie graag uit om mee te gaan naar jouw Grand Café, maar dat is niet van jou, maar van je kinderen, heb ik begrepen. Maar de laatste jaren was je in de commissie Financiën en Veiligheid woordvoerder van je fractie over veiligheidszaken. Helaas kreeg je steeds meer te kampen met lichamelijke problemen. Ik denk dat het voor jou ook wel goed is dat het er nu op zit. We wensen je de rust toe die je nodig hebt en ook verder herstel en we danken je heel hartelijk voor je bijdrage in deze gemeenteraad. Dank je wel. *(Applaus)*

Rolf Koops. Je bent maar kort raadslid geweest. Je trad aan in 2012, toen jouw fractie deel ging uitmaken van het college. Jij nam plaats in de raadscommissies Beheer en Verkeer en Werk en Inkomen. Belangrijk voor jou was een goede relatie van de gemeentelijke overheid met burgers en ondernemers. Je hebt in dat kader een initiatiefvoorstel op je naam staan met de prachtige naam De Onderwijspropeller. Daarin vraag je aandacht voor verbinding van met name techniekonderwijs en grote projecten in Groningen, zodat jongeren de kans krijgen om de broodnodige praktijkervaring op te doen die aansluit bij hun opleiding. Diezelfde drive valt te herkennen in jouw inzet voor het project Let's Gro. Geef ruimte aan maatschappelijke initiatieven, waardeer die en sluit daarbij aan als overheid. Op dit moment gaat jouw weg een andere kant op. We wensen je daarbij al het goede toe. *(Applaus)*

Wim Moes. Wel even bij de les zijn. Helaas moet jij er na één raadsperiode alweer mee ophouden; een andere, belangrijke functie in het onderwijs in Stad kwam op je weg en die valt niet goed met het raadslidmaatschap te combineren. De keuze zal je vast niet gemakkelijk gevallen zijn, want je deed het raadswerk met de nodige passie. Je was nadrukkelijk aanwezig in het debat en genoot daar ook zichtbaar van. In de commissie Beheer en Verkeer hield je je bezig met duurzaamheid, BORG en een hondenpark, maar ook samen met anderen met de Zuidelijke Ringweg. In Financiën en Veiligheid was jij één van de veiligheidswoordvoerders van je fractie. De stevige ideologische discussie over de inzet van preventief fouilleren en cameratoezicht in het A-kwartier met de fracties van GroenLinks en SP ging je niet bepaald uit de weg. Wim, bedankt voor je bijdrage aan deze raad. Veel succes met je nieuwe functie en wellicht zien we elkaar nog eens een keer als toehoorder in deze raadzaal terug. Dank je wel. *(Applaus)*

Gabriëlle Copini-van der Meulen. Jij kwam in 2010 als Van der Meulen in de raad en vertrekt nu als Copini. Je bent in de afgelopen periode getrouwd en ook nog eens moeder geworden. Dat laatste betekende dat je er ook nog een tijdje tussenuit bent geweest als raadslid. Van januari tot en met mei 2011 ben je vervangen door Arend Jan Wonink. Als raadslid was je actief in de commissie Onderwijs en Welzijn, waar je vooral het onderdeel Sport in de gaten hield, en je zat ook in de commissie Beheer en Verkeer, speciaal voor het deel Beheer. Je zette je in voor verduurzaming, en je was verder rond het evenementenbeleid een hartstochtelijk pleitbezorger voor een bruisende stad. Via een initiatiefvoorstel heb je je sterk gemaakt voor een kinderkermiss op de Ossenmarkt. Helaas leverde de gevraagde pilot niet het resultaat op dat jij zo graag gezien had. Bedankt voor je inzet en succes gewenst, ook gezien de komst van jullie tweede kind. Of verklap ik nou iets? *(Applaus)*

Arjen Nolles. Even kijken. Daar zit hij. Ja ja, ik zie het wel. Je bent vorig jaar in de raad gekomen ter vervanging, eerst tijdelijk, later definitief, van Lisette van der Vegt, die er helaas mee moest stoppen. In de korte periode van jouw raadslidmaatschap bezette jij toch twee zware commissies, te weten Ruimte en Wonen en Beheer en Verkeer. Je maidenspeech hield je in juni vorig jaar over de hele rits aan bestemmingsplannen die toen passeerden. Helaas komt er nu al weer een eind aan je werk als raadslid. Onze dank voor jouw inspanningen en je werk in deze raad, Arjen. *(Applaus)*

Jos van Rooij. Jos, traditiegetrouw heb jij als lid van Student en Stad slechts twee jaar in de raadsbankjes gezeten. Studenten worden immers geacht ook nog te studeren. Daar heb ik het laatst even met je over gehad. Jij kwam halverwege de periode binnen als opvolger van Rebecca Krüders. Maar al daarvoor was je actief als fractiemedewerker en woordvoerder in verschillende commissies. De grote punten van jouw partij, studentenhuysvesting en weerstandsvermogen, heb jij met verve uitgevent, maar in het spoor van jouw voorgangers heb je er alles aan gedaan om te laten zien dat Student en Stad geen one-issuepartij is. Jij wil ook niet horen dat gesproken wordt over de ‘studentenpartij’. Juist de verbinding met Stad vind jij heel erg wezenlijk. En dat jij je niet alleen voor jouw smaldeel wilt inzetten, maar ook voor de raad als geheel, is gebleken toen jij je bereid toonde om ook nog commissievoorzitter te worden. Een hele opoffering voor iemand van een eenmansfractie. Maar je ging er helemaal voor en zoals je groeide in je rol als raadslid, groeide je ook in je rol als commissievoorzitter. En als zodanig werd je ook heel algemeen gewaardeerd. Ik wil je hartelijk danken voor je inbreng en ik wens je heel veel succes bij het vervolgen van je studie. (*Applaus*)

Jan Spakman. Beste Jan, twee raadsperiodes heb jij erop zitten. En de laatste was voor jou niet de gemakkelijkste. Toen er problemen kwamen in jouw partij kreeg jij ineens de zware verantwoordelijkheid om als nieuwe fractievoorzitter weer rust in de gelederen te brengen. Geen sinecure, maar naar verluidt ging jou dat goed af. Maar het betekende wel een nog zwaardere belasting, nog meer werk, nog meer avonden van huis, en je voelde dat dit niet te lang zo moest blijven. Daarom gaf je duidelijk aan dat je niet langer deze functie wilde bekleden dan strikt noodzakelijk was. Je was blij dat je in Erica een waardige opvolger vond. Wat het voor jou deze periode ook anders maakte dan de vorige, was dat jij voorzitter werd van twee belangrijke raadscommissies: Financiën en Veiligheid en Cultuurverandering. Vooral voor die laatste voelde jij je inhoudelijk en procesmatig erg verantwoordelijk. In 2010 schreef jij een brief aan het college waarin je vroeg om een regelmatige update met betrekking tot het veranderingsproces. Daar gaf je ook heel duidelijk bij aan welke thema’s daarin stevast aan de orde moesten komen. Deze brief van jou heeft geleid tot een hele rits ‘stand van zakenbrieven’ van het college, waardoor de raadscommissie goed de vinger aan de pols kon houden. Ook het proces richting afsluiting van het veranderingsproces en opheffing van de genoemde commissie heb jij nadrukkelijk begeleid met belronden en memo’s. Maar goed, je was niet alleen voorzitter, je was ook nog gewoon raadslid, waarbij Beheer en Verkeer jouw portefeuille was. Je richtte je op duurzaamheid, waar je ook beroepsmatig expertise op hebt, en op bijvoorbeeld de Zuidelijke Ringweg. Je loopbaan als raadslid heb je mooi afgesloten met een initiatiefvoorstel op het snijvlak van duurzaamheid en verkeer, namelijk over ‘de eerlijke brommer’. Jan, heel hartelijk bedankt voor je inzet. (*Applaus*)

Max Blom. Max, voor jou was het een hard gelag vorige week, dat je fractie een negatieve uitslag te verwerken kreeg, met als gevolg dat we, misschien wel voorlopig, afscheid van je nemen. In de zomer van 2010 kwam je in de raad als opvolger van Betty de Boer, die toen naar de Tweede Kamer vertrok. Vooral in de raadscommissie Ruimte en Wonen heb jij je bijdrage geleverd, onder andere in de vele discussies over Meerstad en de ontwikkeling van het Suikerunieterrein. Je deed dat op onverstoerbare wijze en liet je niet door interrupties van anderen van de wijs brengen. Wie jou via Twitter volgt, kan daaruit opmaken dat je een hartstochtelijk fan van FC Groningen bent. Je steekt je mening over het vertoonde spel of de individuele kwaliteiten van de spelers niet bepaald onder stoelen of banken. Maar dat hoort ook bij een echte supporter. Max, onze dank voor je inzet voor deze raad. (*Applaus*)

Martin Verhoef. Martin, jij kwam de afgelopen periode nieuw in de raad als tweede man, nou ja, als eerste ‘man’, van de ChristenUnie. Terwijl je in eerste instantie een wat verlegen indruk maakt, dat is de eerste persoonlijke kwalificatie die ik aan iemand geef, heb je je toch laten kennen als een raadslid dat staat voor zijn zaak en er niet voor terugschrikt om kritische vragen te stellen. En daar dan ook vasthoudend in is. Vooral ten aanzien van sporthal De Wijert hield je het college strak bij de les. Tijdens de laatste raadsvergadering op 19 februari diende je nog een motie in, samen met GroenLinks, om op te komen voor de belangen van de hele wijk De Wijert. Je hebt twee initiatiefvoorstellen op je naam staan, namelijk ‘De pas erin!’, een pleidooi voor de invoering van een sportpas voor Groningse jongeren, en samen met Inge ‘Graffitikunst’, een pleidooi om graffitikunstenaars in te schakelen om gemeentelijke objecten zoals fietstunnels leuker te maken, kunstzinniger te maken. Helaas moest je, gezien je drukke baan als leidinggevende bij het UMCG, het na één raadsperiode voor gezien houden. Bedankt en al het goede gewenst voor de toekomst. (*Applaus*)

Mohn Baldew. Beste Mohn, sinds 2006 maak jij deel uit van deze raad en in die tijd heb je je als financieel geweten van de raad ontwikkeld. Vooral de discussies met voormalig wethouder Karin Dekker zal menigeen zich nog herinneren. Of het nu om het weerstandsvermogen ging of om het risicomangement, je wist vaak de vinger op de zere plek te leggen en op die manier ook veranderingen tot stand te brengen. Een mooi voorbeeld daarvan is de verbeterde voorspelling van het rekeningresultaat, al zijn die resultaten de laatste jaren nogal wat lager geworden, maar dat heeft een andere oorzaak. Vanwege je financiële deskundigheid was je ook een vraagbaak voor vele raadsleden van diverse fracties en die rol vervulde je met verve. Zo deed je in het verleden meerdere keren de woordvoering over een financieel onderwerp, niet alleen namens je eigen fractie, maar ook namens Geert Spieker van de Stadspartij, die jou dat blind toevertrouwde. Je bent ook prominent lid geweest van de Rekenkamercommissie en van het auditcomité, waarvan je de laatste jaren voorzitter was. Dat gaf je mooi de gelegenheid om met andere deskundigen, zoals de accountant, de concerncontroller en de wethouder de degens te kruisen, ook al leidde dat er wel eens toe dat andere raadsleden in het auditcomité moeite hadden om de discussie nog te volgen. Mohn, je slaat nu andere wegen in. Naast je werk bij het Noorderpoortcollege doe je nog tal van andere zaken: commissariaten, je eigen bedrijf. We bedanken je voor je inzet en wensen je veel succes met je andere activiteiten. *(Applaus)*

Jacob Bolhuis. Jacob, dat de raad tegenwoordig papierloos werkt en daarmee de papieren stroom drastisch heeft ingekort, hebben we eigenlijk aan jou te danken. Jij was het die al in de vorige raadsperiode, in het najaar van 2009, met het initiatiefvoorstel kwam om te kijken naar de mogelijkheden van het papierloos werken via een e-reader. Toen niet lang daarna de iPad op de markt verscheen, raakte alles in een stroomversnelling en nu werkt de raad al bijna twee jaar papierloos, behalve de voorzitter. Je hebt meerdere initiatiefvoorstellen ingediend in de acht jaar dat je voor de Stadspartij in de raad zat, zoals de invoering van snelheidsdisplays in 30 km-gebieden en een initiatief om via een slimme methode minder milieuvervuilende inkt in de gemeentelijke printers te gebruiken: initiatiefvoorstel Ecofont. Waar je in de eerste vier jaar in de raad, nog een beetje door ziekte overschaduwde, je weg moest vinden, heb je in je tweede periode volop mee gedebatteerd en meegedaan. Daarnaast ben je ook actief met allerlei buurtactiviteiten in Kostverloren, de wijk waar je woont. Ook komt er op het Cibogaterrein een zeer opvallend gebouw tevoorschijn, het Infoversum, en ook daarvoor heb je je volop ingespannen. Jacob, bedankt voor je bijdrage aan deze raad en we hopen dat je je ook de komende jaren volop voor de stad blijft inzetten. *(Applaus)*

Simone Brouwer. Daar zit ze. We hebben eigenlijk maar kort kunnen genieten van jouw aanwezigheid in deze raad. Op 26 september vorig jaar werd je benoemd als opvolger van de naar Den Haag vertrokken Randy Martens. Je hield je maidenspeech over de studentenhuisvesting, een onderwerp dat de afgelopen tijd behoorlijk aan de orde is geweest, vooral in de raadscommissie Ruimte en Wonen, waar je deel van uitmaakte. Het is bekend dat je uit een politiek nest komt en we hopen dat dit niet het einde betekent van jouw politieke carrière en dat we je, hier of elders, nog eens terugzien. Het ga je goed, Simone. *(Applaus)*

Marloes Dekker. Marloes, jij maakt de bewuste keus om na vier jaar niet terug te keren in de raad en daar hebben we, hoe jammer dat ook is, wel begrip voor. Ergens tijdens deze raadsperiode heb je ervoor gekozen om voor jezelf te beginnen en samen met anderen heb je het jongerenproject Jimmy's uitgerold in het land, en niet zonder succes. In de raad was je namens je fractie woordvoerder op met name de onderwerpen Cultuurnota en het Groninger Forum. Je diende in 2011 samen met Erica en Roeland een initiatiefvoorstel in over crowdfunding, met ideeën om particulieren te laten investeren in cultuur. Daarnaast was je lid van de Rekenkamercommissie en heb je bijgedragen aan de Rekenkameronderzoeken naar de krachtwijken, naar de reorganisatie bij de dienst SOZAWE en naar samenwerkingsverbanden. Ook zocht je actief de burgers in deze stad op om van hen te horen hoe zij tegen de zaken aankeken. Ook aan het festival Let's Gro heb jij je steentje bijgedragen door je lidmaatschap van de klankbordcommissie. Bedankt voor je inzet en veel succes met de verdere uitrol van Jimmy's. *(Applaus)*

Ik ben aangeland bij Bea Enting. Hè, dat klopt wel. Je kwam in november 2012 in de raad, toen je Roeland van der Schaaf opvolgde die toen wethouder werd. Dat betekent dus dat je maar korte tijd deel hebt uitgemaakt van deze raad en dat is wel jammer. Overigens was je niet helemaal nieuw voor de raadsleden omdat je daarvoor al enkele jaren lijstopvolger was in de raadscommissie Onderwijs en Welzijn en je hebt ook daar het woord gevoerd namens je fractie. Je had graag nog een periode door

gewild, en met de drive en inzet waarmee je je in de discussies over de decentralisaties mengde, hadden we je dat graag gegund, maar helaas hebben de kiezers anders besloten. Overigens is er kans dat je straks toch weer in de raad komt, maar dat hangt even af van de collegeonderhandelingen; dat zullen we dus moeten afwachten. Bedankt voor je bijdrage aan deze raad. (*Applaus*)

Bernard Koops. Je was van 2002 tot 2010 al raadslid, maar toen Jan Seton in oktober 2012 wethouder werd, kwam jij terug in de raad en pakte de zaken op alsof je er nooit weg was geweest. Goed voorbereid, degelijke bijdragen en altijd een financiële vinger aan de pols. Als de term SMART valt, wordt er automatisch naar jou gekeken. In de raadscommissie Financiën en Veiligheid werd dankbaar gebruikgemaakt van jouw financiële kennis en je had natuurlijk ook aan Mohn Baldew een goede compagnon. En er was, ook al waren er verschillen van opvatting, toch wel een goed gemeenschappelijk denken over het gemeentelijk weerstandsvermogen. Je maakt nu plaats in de raad voor jong talent, wat je eigenlijk al eerder deed. Bedankt voor je inzet en het ga je goed. (*Applaus*)

Robert Prummel. Ik zal het even bekijken. In 2008 werd je tijdelijk benoemd als raadslid en op 25 februari 2009 werd je definitief lid van de raad en fractievoorzitter van de Stadspartij, als opvolger van Geert Spieker. Je zult je vooraf ongetwijfeld een andere voorstelling hebben gemaakt van de kandidaatstelling vorig jaar december van de Stadspartij. Dit leidde ertoe dat jij besloot je terug te trekken. Daaruit blijkt ook hoe hard politiek kan zijn. Meerdere fracties hebben dat natuurlijk ervaren, de hardheid van de politiek.

Robert, met verve heb je het standpunt van de Stadspartij over het Groninger Forum in de raad naar voren gebracht. Het maakte niet zoveel uit waar de discussie eigenlijk over ging, jij wist altijd wel weer een bruggetje te maken naar het Forum. Ook je pleidooi voor een Studentencampus roept natuurlijk bij de raadsleden warme en minder warme gevoelens op. Ik denk dat met name Jos daar altijd ook wel een goed gevoel bij had. Dat was altijd een benadrukking van jouw opvatting over hoe de verhouding tussen Stadgers en studenten qua wonen georganiseerd moest worden. Ook mocht je je bijdragen graag met veelal historische citaten opleuken. Daardoor lukte het jou ook vaak om in de krant te komen met oneliners, die heel goed aangaven waar je stond en wat je voelt. Je zult het ongetwijfeld spijtig vinden dat vandaag je raadslidmaatschap eindigt, je had het graag nog wat langer gedaan. We hebben daar samen ook over gesproken een keer, een terugblik, maar 'elk nadeel heb z'n voordeel' en het betekent wel dat je wat meer rust krijgt en dat het waarschijnlijk voor je gezondheid niet verkeerd zal zijn. Robert, zeer bedankt voor je inzet. Het ga je goed. (*Applaus*)

Wim Maat. Je hebt slechts kort deel uitgemaakt van deze raad, als vervanger van de zieke Gerard Offerman. Het leek erop dat je wel terug zou komen in de raad, maar door het systeem van voorkeurstemmen val je nu toch buiten de boot. In de korte tijd als raadslid maakte je deel uit van de raadscommissies Ruimte en Wonen en Beheer en Verkeer. Je hebt je vooral veel beziggehouden met de plannen voor de Zuidelijke Ringweg en namens je fractie daarover veel met omwonenden gecommuniceerd. We bedanken je zeer voor je inzet en wie weet zien we je hier nog terug, bijvoorbeeld als lijstopvolger in een van de commissies. Hartelijk dank. (*Applaus*)

Jarig Sipma. Al in 2002 kwam je als student in de raad voor Student en Stad. Samen met Edwin Bouma was je toen twee jaar lang het gezicht van deze fractie. In september 2012 kwam je opnieuw in de raad, nu voor de VVD-fractie en als opvolger van Arno Rutte, die naar de Tweede Kamer vertrok. Je was lid van de raadscommissies Ruimte en Wonen en Werk en Inkomen en op soms onnavolgbare wijze deed jij je woordvoeringen, vooral wanneer het ging over de op handen zijnde decentralisaties. Je liet je daarbij niet van de wijs brengen. Jarig, je gaat deze mooie stad verlaten, een andere weg inslaan en we wensen je daarbij heel veel succes. (*Applaus*)

En 'last but not least' Jan Evenhuis. Beste Jan, als we jouw raadsperiode helemaal zouden moeten volgen, dan halen we het buffet niet. Al sinds 1982 maak je deel uit van het stadsbestuur, dus al 32 jaar lang. Sommige raadsleden van nu waren toen nog niet eens geboren. Terwijl het steeds meer tendens wordt om slechts één periode raadslid te zijn en dan weer wat anders te gaan doen, was jij niet weg te slaan. Als het al geprobeerd werd je nu toch maar eens te laten plaats maken voor een jongere garde, dan was daar jouw vaste achterban die jou weer hoog op de lijst wist te krijgen. In de pers leverde jou dat de bijnaam Houdini op. Maar nu gaat het er dan toch van komen. We nemen afscheid. Ook nu krijg je een verkiesbare plaats, maar de kiezer besliste anders.

Jan, we gaan niet helemaal terug naar 1982, toen je in de raad kwam. Dat is helemaal niet nodig, want de afgelopen vier jaar leveren genoeg stof op om te memoreren. En niet alleen als het gaat om jouw optreden als nestor, al zal dat wel het eerste zijn wat genoemd zal worden als jouw naam valt. Dat jij altijd een mooie speech houdt bij de afscheidnemende raadsleden, wethouders en burgemeesters, dat je een mooi verhaal vertelt over hun leven, de kinder- en jeugdijaren, met babyfoto's, waarvoor je fractiemedewerker Berend de Boer en medewerkers van de griffie ook even uren aan het werk zette om het goed uit te zoeken. Trouwens, tijd speelde voor jou sowieso nauwelijks een rol. Als jouw fractie nog maar een paar minuten spreektijd had en een collega nog een belangrijke woordvoering had te doen, ging jij rustig in je bekende 'grootvader vertelt'-pose zitten, die ken ik zelf ook overigens, en dan nam je uitgebreid de tijd om de collega's in de commissie en de mensen op de publieke tribune te vermaken met verhalen uit de oude doos. En de voorzitter had dan natuurlijk het nakijken. Dat jij als nestor van de raad toch altijd jong van geest bent gebleven, heeft vast te maken met het feit dat je portefeuilles had waarin de jeugd een heel belangrijke rol speelt, Sport, Onderwijs. Als woordvoerder in de commissie Onderwijs en Welzijn droeg jij beide onderwerpen altijd een zeer warm hart toe. In de commissie Beheer en Verkeer heb je furore gemaakt als hartstochtelijk pleitbezorger van de zogenaamde Translohr als alternatief voor de RegioTram die het toenmalige college voor ogen had. Toen uiteindelijk het hele tramgebeuren werd afgeschoten was er voor jou in Beheer en Verkeer niet veel meer te doen en heb je de portefeuille snel overgedragen aan Rolf Koops.

Jan, het is haast niet voor te stellen, een gemeenteraad zonder jou, maar het gaat nu toch echt gebeuren. Heel erg bedankt voor je jarenlange inzet. Ik wens je het allerbeste. Het ga je goed. (*Applaus*)

Ik ga nu iets doen wat degene die ik ga noemen vervelend vindt, maar ik ga het toch zeggen. Het is de laatste vergadering van onze gemeentesecretaris. Ik ga daar geen grote toespraak aan wijden, maar ik vind het toch belangrijk. Bij de volgende vergadering zal de nieuwe gemeentesecretaris zitten. Dan is hij nog wel hier aanwezig, maar dat is een mooie overdracht, passend bij zijn manier van hoe processen correct moeten verlopen. Ik zou toch namens mezelf en ik denk ook wel namens jullie en het college ontzettend veel waardering willen uitbrengen voor Maarten Ruys, die in deze veranderfase van het gemeentelijk apparaat, in mijn ogen een zeer belangrijke rol heeft gespeeld. Maarten, bedankt. (*Applaus*)

5. Toespraak van de plaatsvervangend voorzitter (namens de vertrekkende raadsleden)

De VOORZITTER: Dan komt er nu een toespraak van mijn plaatsvervangend voorzitter, Annie Postma. Annie, neem het woord.

Mevrouw POSTMA (Plaatsvervangend voorzitter): Voorzitter, dank u wel. Ik beloof dat hij iets korter is dan de vorige. Voorzitter, het is mij een eer en een genoegen, zoals dat heet, om hier het woord te voeren namens de afscheidnemende raadsleden en om te beginnen wil ik u, als voorzitter, namens hen bedanken voor de woorden die u net als voorzitter van de raad tot ons gesproken hebt. Na mij, en ook ik sta daar maar even bij stil op dit moment, spreekt onze nestor ons voor de laatste keer op zijn eigen onnavolgbare wijze toe. Ik ga verder geen van de vertrekkers bij naam noemen, maar ik denk dat u het mij niet kwalijk neemt dat ik voor nestor Jan Evenhuis een uitzondering maak. Na 32 jaar, we hebben het net gehoord, zit zijn carrière als raadslid erop. En Jan, ook namens alle andere vertrekkers, danken we jou voor je jarenlange bijdrage aan het stadsbestuur. Maar niet alleen Jan Evenhuis en ik stoppen ermee. We hebben het net gezien, morgen zal ongeveer de helft van deze raad worden ververs. Sommigen van ons vertrekken vrijwillig, u zei het ook al, anderen door beslissingen van hun ledenvergadering of de kiezer. Een enkeling leeft nog in de hoop binnenkort alsnog te kunnen terugkeren in de raad. Vanaf deze plaats wil ik alle herkozen en alle nieuw gekozen raadsleden van harte feliciteren.

Voorzitter, - en ook dat zei u net al - er is veel gebeurd de afgelopen vier jaar. Ik heb mijn collega-vertrekkers gevraagd naar hun visie op de afgelopen jaren en op de nabije toekomst. Ik heb een waslijst aan suggesties gekregen voor mijn toespraakje en ik hoop dat ik iedereen een beetje recht kan doen. Maar wanneer ik naar de opmerkingen kijk die ik toegestuurd heb gekregen, dan is dat een van de terugkerende onderwerpen: een onrustige periode is het geweest de afgelopen vier jaar. Natuurlijk is dan de val van het vorige college in 2012 een van de meest prominente gebeurtenissen, maar ook het vertrek van onze vorige burgemeester Peter Rehwinkel wordt vaak genoemd. De bezuinigingen en de onrust daardoor, de vele veranderingen in de gemeentelijke organisatie, de schermutselingen met de provincie, de vele wisselingen in de raad, ook net al eerder genoemd. Veel van mijn collega's hebben ook teruggekeken op hun eigen functioneren, de kwaliteit daarvan, op hun eigen rol en hun positie en trekken daar soms ook lessen uit voor hun opvolgers. Dan is er kritiek op het eigen functioneren: de waan van de dag, het bezig zijn met de

media, social of niet, met incidentjes, met de korte termijn. En soms met de angst om ‘nee’ te verkopen. Maar er wordt ook gewezen op burgers die het raadsleden soms heel moeilijk maken. Die niet accepteren dat hun wensen niet volledig en hier en nu worden ingewilligd. De manier van vergaderen wordt genoemd. Houd het bij de hoofdlijnen, bepaal als raad zelf de agenda. Er wordt gewezen op de werkdruk, de balans tussen privé en raadswork en op het relatief hoge aantal raadsleden dat deze periode tussentijds is gestopt, maar ook op de goede sfeer en de collegialiteit. En uiteindelijk overheerst dat iedereen het zo geweldig heeft gevonden om zo betrokken te zijn geweest bij de stad. Ook voor mij persoonlijk geldt: het is een van de leukste dingen die je kunt doen in je leven en ik ben eerder verbaasd dat er mensen bestaan die géén raadslid willen worden.

Naast een terugblik op hun eigen positie en rol spraken veel collega-vertrekkers zich ook uit over de relatie tussen de gemeente en haar inwoners, tussen kiezer en gekozene. De vertrouwdheid en de vanzelfsprekende omgang van burgers met hun democratische systeem is heel erg veranderd. Gelukkig kwamen de dramatische voorspellingen over de lage opkomst bij de verkiezingen van vorige week niet uit. Maar de trend naar beneden is op veel plaatsen toch doorgegaan. Voorzitter, kritiek op en discussie over de lokale democratie leidt tot verbetering ervan, maar wanneer mensen zich aan het systeem gaan onttrekken, kan het leiden tot de ondergang ervan. Ieder van ons is doordrongen van de noodzaak tot verandering. Dat klonk door in het duidingsdebat van afgelopen maandag en we hebben daar ook de afgelopen periode al vaak over gesproken, bijvoorbeeld in die al eerder genoemde commissie cultuurverandering en we hebben ook een voorzichtige poging tot veranderingen gedaan met het succesvolle Let’s Gro-festival.

Ook over de rol van raadsleden daarin hebben veel van mijn collega’s nagedacht en dan zoeken velen het in de richting van het versterken van de positie als volksvertegenwoordiger. Natuurlijk zijn wij al heel vaak buiten het stadhuis te vinden, maar nog te vaak als verkoper van bestaande structuren, als degene die de oplossing al kent of als brenger van het goede nieuws uit het collegeprogramma. Raadsleden zullen nog meer de verbinding moeten organiseren, relaties moeten leggen buiten het stadhuis. Samen met mensen oplossingen bedenken, niet alleen een coalitie in het stadhuis en op het stadhuis sluiten, maar ook een coalitie met de samenleving. Voorzitter, zelf verbaas ik me regelmatig over het gebrek aan kennis bij veel inwoners over hoe onze democratie werkt. En juist in de aanloop naar de verkiezingen merk je dat weer eens. Of je zomaar lid van een politieke partij kunt worden, of raadsvergaderingen eigenlijk openbaar zijn, wat het verschil is tussen een wethouder en een raadslid, wat de gemeente wel of niet regelt en waarom. Het is vaak volstrekt onbekend. Ik denk dat het goed zou zijn dat zeker onze jonge inwoners bijvoorbeeld op school nog meer met dit onderwerp in aanraking zouden komen. En dat kan gaan van echte lessen staatsinrichting tot uitjes naar de open dag van de brandweer. We hebben de burger consument gemaakt van gemeentelijke producten en voorzieningen en het wordt tijd dat al die inwoners van de stad zich weer mede-eigenaar gaan voelen van de gemeente en haar instellingen. Wij als raad kunnen daar zeker ook een bijdrage aan leveren, misschien een bescheiden bijdrage, maar ook bijvoorbeeld door activiteiten als de kindergemeenteraad, het Gast van de Raadproject, of voortzetting van de succesvolle open dagen die we in het verleden hebben gehad. En ga vooral in op de verzoeken om op scholen en andere instellingen gastlessen te komen geven.

Voorzitter, ik hoop dat de nieuwe raad deze zoektochten met grote vasthoudendheid zal vervolgen, naast al die andere dingen die de komende tijd op hen afkomen. Ik noem alleen maar de decentralisaties, de kerntaken- of kerndoelendiscussie, de financiële situatie die moeilijk blijft en een mogelijke herindeling. Voorzitter, ik ga afronden met het bedanken van een hele reeks mensen. Uiteraard begin ik met de bodes, die duizend dingen regelen van klein tot groot. Vaak onzichtbaar, onmerkbaar en op de achtergrond en alleen daarom al verdienen zij het om als eerste genoemd te worden. Dank aan de griffie, die na een onrustige periode nu zo goed functioneert en voor wie ik ook van anderen veel waardevolle woorden heb gehoord. Dank aan alle medewerkers van de gemeente Groningen, die ook een onrustige periode doormaken, met bezuinigingen, inkrimpingen en reorganisaties. Velen van hen hebben ons geholpen bij ons werk en ik heb zelden meegemaakt dat dit niet op een vriendelijke, welwillende en goed geïnformeerde manier ging. Dank ook aan onze publieke tribune, ook daar vaak veel medewerkers, maar ook een aantal vaste gasten van buiten het stadhuis en sprekers die ons éénmalig kwamen toespreken. Ook de pers had een vaste plek. En hoewel zij natuurlijk vaak net het verkeerde raadslid citeren, of er weer eens niets van begrepen hebben, hebben we hen hard nodig, om verslag te doen van ons werk en dat te controleren. Dank aan de beide colleges die deze periode aan het roer hebben gestaan. Ondanks die periode in het najaar van 2012, is de samenwerking tussen raad en college, tussen raadsleden en collegeleden het grootste deel van de tijd prima geweest. Dan heb ik de schoonmakers van het stadhuis nog niet genoemd, de notulisten van onze vergaderingen, de fractie-assistenten, al die gezinsleden die dat

raadslid op de meest onmogelijke tijden zagen vertrekken en thuiskomen. Voorzitter, het zal duidelijk zijn: raadslid ben je niet in je eentje. Er zijn zoveel mensen die daar een bijdrage aan leveren. Dank aan al die betrokkenen. Voorzitter, tot slot dank ik mijn collega's, de vertrekkers en de blijvers, voor de jarenlange prettige samenwerking en wens ik de nieuwe raad veel succes. Dank u wel. *(Applaus)*

6. Toespraak van de nestor van de raad

De VOORZITTER: Het woord is aan de nestor van de raad.

De heer EVENHUIS (nestor van de raad): Voorzitter, dank u wel. Ik kreeg net een groot applaus. Dank u wel. Ik dacht: op je hoogtepunt moet je stoppen! Dus toch nog een toegift, voorzitter.

Voorzitter, het is me altijd een eer geweest vertrekkende raadsleden toe te spreken. Het zijn er 21, de meerderheid van de raad. Tussentijds vertrokken er al vijftien raadsleden. En dat heeft zich weer aangevuld. Omdat vandaag veel raadsleden vertrekken, zal ik het per persoon dus kort houden. De 21 raadsleden die nu vertrekken, - ik kan het in volle eerlijkheid zeggen - zijn de aardigste mensen van deze raad. Trouwens een zeer goede raad. Een van de beste die ik in die 32 jaar heb gekend. Deze raad kenmerkte zich door een goede voorbereiding, goede argumentatie en goede voorstellen.

Om het niet al te saai te maken, zal ik soms enige ondeugende opmerkingen maken. De raadsleden kunnen daar wel tegen. Zij zijn namelijk zeer ervaren. Ik blijf bij mijn traditie. Van elk vertrekkend raadslid noem ik als eerste het cadeau dat ik aanbied en als laatste de naam. Ik begin dus met een cadeautje. Mijn assistente is Inge Jongman. *(Applaus)*

Inge pakt de cadeautjes, een voor een, en ze zal deze tonen en dan kunt u raden, mogelijkerwijs, over welke persoon ik het heb. Door deze hersengymnastiek blijft u hopelijk een beetje betrokken bij dit verhaal. Zangpedagogen Marthe Westers en José Zwerink, hier achter mij, met pianist Diederik Idema zorgen voor de muzikale omlijsting. Niet iedere keer, maar zo nu en dan. Daar gaan we dan! Inge, je mag wel even hier komen. Toon het maar even centraal, dan kan iedereen het zien.

(Inge Jongman toont een kaart van Groningen)

Dat is een kaart van Groningen. Zijn Afrikaanse vrouw heet Meskendakunama. Hij noemt haar Bernadette. Zij komt uit Burundi, de vroegere Portugese kolonie. Hij heeft drie kinderen: Laura, Jeron en Walda. Hij studeerde psychologie. Weet u het al? Hij was psychotherapeut en daarnaast taxichauffeur. Joost weet het! Hij reed veel voor NOVO. Hij is een bijzonder aardige man. Echt bijzonder aardig! Toch is hij een van de weinige raadsleden die publiekelijk in een grote zaal werd uitgefloten. Dat kwam omdat hij in Helpman en de Rivierenbuurt de Zuidelijke Ringweg verdedigde. Hij mag graag schrijven. Pas afgelopen vrijdagmiddag vernam hij dat hij niet terugkwam in de raad. Hij blijft actief voor zijn partij, deze man uit de vroegere buurplaats Garmerwolde. Hij had één bijzonderheid: hij fietste regelmatig naar een verkeerde bestemming. Ook als raadslid. Het kwam voor dat hij naar een school in Vinkhuizen moest en in Helpman aankwam. Daarom een kaart van Groningen voor Wim Maat. *(Applaus)*

Een circusclown. Haar samenwerking met Jannie Visscher was perfect. Ook met wethouder Jan Seton kon zij zeer goed opschieten. Zij blonk uit in initiatieven. Kinderkermis, feestdiscussieavond over de afschaffing van de slavernij, de beweegtuin, in samenwerking met NOVO. Zij wil het bewegen stimuleren in samenwerking met de kinderopvang. Dat mag ook wel. Zij heeft namelijk een dochter. Er komt er binnenkort nog een en er komen er nog meer. Ja, ik kan het niet helpen. Zij is alweer zwanger. Dat betekent voor haar nachtbraken, soms, met een huilend kind. En daarna soms dommelen in de raad, het lot van een jonge moeder, waarbij Karin Dekker haar soms zelfs wakker moest maken. Een circusclown voor Gabriëlle van der Meulen. *(Applaus)*

Een ketting met een slot. Hij heeft twee honden: Winston en Franklin. Zij zijn vernoemd naar twee beroemde politici uit de Tweede Wereldoorlog. En als we het over de oorlog hebben: zijn snor lijkt op die van Stalin.

Hij ziet de toekomst zonnig in. Vaak is hij dan ook op stranden te vinden. Op Vlieland, maar vooral in Portugal. Hij is fan, je hoorde het al, van FC Groningen. Maar de kwaliteit van het spel kan hem momenteel niet erg bekoren. Daarom gaat hij in de toekomst voor de zekerheid hardlopen. Zijn grootste resultaat in de raad is het meehelpen aan het afschaffen van de verplichte erfpacht. Hij komt altijd op een brommer. Deze man die zich Blomsnor noemt. Voor de veiligheid van zijn brommer een veiligheidsketting met een slot voor Max Blom. *(Applaus)*

Een agenda. Zij valt uit deze raad. Maar ze wil toch graag door. Zij zit nu anderhalf jaar in de raad en zij heeft de smaak echt te pakken. Zij is ook heel flink. Zij had een baan op hbo-niveau, in het onderwijs. Ze zegde haar baan op en ging studeren. Zij is doctorandus en werkte als beleidsambtenaar sport, werk en onderwijs. Het leukst vindt zij de contacten die zij opdoet en de gesprekken die zij heeft om wat te bereiken. De raadsleden uit haar commissie sjouwden altijd achter haar aan. Zij organiseert het ene na het andere bezoek. Een echte PvdA' ster is ze ook. Optimistisch over de toekomst. In verband met het vele organiseren: een agenda voor Bea Enting. (*Applaus*)

Een voetbal. Hij studeerde rechten. Is regiomanager Noord-Nederland van een grote club. Zijn twee zoons heten Marcel en Julius. Het raadswerk vond hij intensief en leerzaam. Hij kijkt er met heel veel genoeg op terug. Zijn vriendin heet Manja en ik kan eerlijk zeggen: zij is zijn grootste hobby. Natuurlijk ook omdat zij piloot is en hij graag veel reisjes wil maken. Hij moest even wennen aan de mores in de raad, maar nu heeft hij de spelletjes, de trucjes en de middelen door. Hij maakte enige initiatiefvoorstellen, onder andere de genoemde Onderwijspropeller, een aan te brengen koppeling tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Voor dit vroegere raadslid uit Tynaarlo een voetbal voor zijn zoons, voor de Drachtster Boys. Een voetbal voor Rolf Koops. (*Applaus*)

Dan krijgen we nu even een lied.

(*José Zwerink zingt 'Listen to the band'*)

De heer EVENHUIS (nestor van de raad): José, dank je wel.

Een beertje. Zij kan heel mooi lopen. Ik kon het vanachter de stoel heel goed zien. Haar haren hebben steeds andere kleuren, dan zwart, dan blond. En altijd kort. Dan heeft ze wel iets van een Française. Een filmster. Ik ben zelf in Madras geweest, in de grote filmstudio's van India. En wie liep daar ook? Deze persoon. In Bollywood. Zij weet veel van cultuur. Indrukwekkend. Een flinke dame, deze kenner van de cultuur in de stad en daarbuiten. Zij hield mooie betogen over cultuur. Zij deed twee studies, hbo en universitair. Zij is doctorandus in de algemene pedagogiek. Zij werkte bij de MJD en is nu een echte, zelfstandig ondernemer bij Jimmy's in geheel Nederland. Haar werkplek is de trein. Op weg om jongeren te helpen. Zij wil de wereld een beetje beter maken.

De raad beviel haar eigenlijk maar matig. Altijd maar mitsen en maren. Het schuurde, is haar eigen term. Zij houdt zelf niet van beren op de weg. Zij zoekt altijd naar dingen die wel kunnen. Daarom een beertje voor Marloes Dekker. (*Applaus*)

Dat zijn twee bezems. Hij zat al eerder in de raad, van 2002 tot 2004. Hij is een Fries. Hij was voorzitter van de Friese studentenvereniging Bernlef. Hij heeft een liberale instelling. Hij zegt het zo: "Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet." Dit is zijn levensmotto.

Hij was zelf voor sloop van restaurant De Coendersborg. De bewoners wilden deze parel houden. Hij stemde voor behoud. Waarom? Citaat: "Ik ben volksvertegenwoordiger. Het gaat niet om mijn mening, niet om wat ik wil, maar het gaat om wat de bevolking wil!"

Hij gaat nu wonen in Oldekerk, in een woonboerderij. In Noord dus, het noorden van de provincie. In Noord. Zijn zoontje heet Feije. Hij noemt hem dus: Feijenoord. Hij heeft een nieuw huis in Oldekerk, dat acht keer groter is dan zijn huidige woning. Veertig bij tien. Met zijn zoon Feijenoord wil hij dit huis schoonhouden. Daarom twee bezems voor Jarig Sipma en Feijenoord. (*Applaus*)

Mooie bierglazen. Hij is een sportliefhebber in hart en nieren. Hij zat in het Nederlandse militaire basketbalteam. Hij richtte zelf de Groninger basketbalvereniging Het Noorden op; een club die nu weer gezond is. Met sportieve vrienden bezoekt hij wedstrijden van Barcelona, Manchester United en FC Groningen op training, op de Canarische Eilanden. Hij werkte in het verleden bij een bank. Zijn vrouw ook. Zij kregen verkering en werden dus een bankstel.

Hij vertoeft vaak in Zandvoort. Hij woont daar zelfs deels. Zijn buurman daar is Johnny Kraaykamp. De toekomst ziet er zeer rooskleurig uit, zegt hij en met de gezondheid gaat het gelukkig ook weer goed. Waarschijnlijk krijgt hij een nieuwe heup.

Zijn grootste resultaat: meewerken aan vier grote semi-topsporthallen in Noord, Zuid, Oost en West in de stad. Alleen die in Zuid is er nog niet. Hij is lid van een holding, waar ook Time Out in zit. Hij kent het

vak van biertapper als geen ander. Dus hij kan deze mooie glazen goed gebruiken. Voor Dick Jager. (*Applaus*)

Een microfoon. Hij is kunstkenner. Hij is pandenbezitter, bourgondiër en veelweter. Zijn huis kent een grote bibliotheek en een prachtige verzameling voorwerpen, zoals postzegels. Toen ik bij hem op bezoek kwam, omdat ik hem getrouwd heb als ambtenaar van de Burgerlijke Stand, kreeg ik witte handschoenen aan om door zijn bibliotheek lopen. Elk jaar is hij op de TEFAF te vinden, de grootste kunstexpositie van Nederland, in Maastricht. De gerant offreert hem de beste wijn en de meest uitgelezen spijzen, ook voor zijn echtgenoot Gerard. Een beetje in de stijl van Oud Geld. Hij was fel tegen de tram. Hij was de grootste bestrijder van Karin Dekker. Als een soort Hannibal, die bij elke redevoering - de burgemeester zei het ook al - riep: "En toch zal Carthago verwoest worden!", sprak hij: "En toch zullen Dekker en de tram van de kaart verdwijnen!"

Grote staatslieden als Churchill en Nixon maakten ook fouten. Dat deed hij dus ook. Hij vergat om bij twaalf partijleden zeven stemmen voor zichzelf te tellen en te regelen. En dat was zijn exit. Hij is welhaast de grootste spreker uit de raad. Hij kan oreren als Kennedy, De Gaulle en professor Diepenhorst. Om het prachtige oreren niet te verleren; een microfoon om thuis door te oefenen voor Robert Prummel. Dank je wel. (*Applaus*)

Een vliegtuig. Hij zit acht jaar in de raad. Hij was succesvol. Zijn snelheidsdisplay op de Helperzoom werd ingevoerd. Hij houdt van cultuur. Hij kan heel goed organiseren. Hij werkte mee aan het concert van de Rolling Stones in het Stadspark. Ook van Tina Turner. Hij is dan ook organisator van evenementen, theaterproducties en concerten. Hij is tegen het Forum, want het geld dat daarin gaat, gaat af van andere instellingen. Zo is zijn analyse. Hij houdt van de Groninger historie. Hij zal zich geen moment vervelen. De raad deed hij met veel plezier. Zijn nieuwe levensinvulling zal hij ook met veel plezier gaan doen. Hij is ook piloot. Hij vloog vanuit Eelde nationaal en internationaal. Naar Frankrijk bijvoorbeeld. Hij is zelfs bestuurslid nu van een vliegclub. Daarom een vliegtuig voor Jacob Bolhuis. (*Applaus*)

Een Connexion-bus, komt eraan. Hij is een verkeersdeskundige bij uitstek. Hij leefde alsof hij uit twee personen kon bestaan. De ene persoon leeft in Groningen, is daar volksvertegenwoordiger en zit nog in de gemeenteraad. En de andere zelfde persoon woont in Den Haag, werkt op het ministerie van Verkeer en Waterstaat, in de top. Hij is zelfs voorzitter van de medezeggenschapsraad van het ministerie. De gemeente Groningen heeft en had enige gemeenschappelijke projecten met het ministerie, zoals de tram en de Zuidelijke Ringweg. Hij was vanuit zijn professe bij beide projecten betrokken. En buitengewoon kritisch, met name tegenover de tram. Absolute opmerkingen schuwde hij niet. De tram wilde hij niet. De beurs, vandaar het cadeau, wel. En als de politiek in de gemeente Groningen daar niet de stekker uit had getrokken, dan had het ministerie het gedaan, volgens hem. Dat zei hij dan met grote woorden, deze muziekiefhebber in hart en nieren. Miranda van Kralingen is zijn vriendin. Een Connexion-bus voor Gerard Offerman, die er niet is. Vandaar dat de bloemen later worden bezorgd. (*Applaus*)

Dan krijgen we nu even een lied.

(*José Zwerink zingt 'Kuieren'*)

De heer EVENHUIS (nestor van de raad): José, dank je wel.

Dan: een camera. Hij is links en liberaal. Links en liberaal, dat gaat dus samen. Hij is daarvan het bewijs, dit betrokken raadslid. Hij zegt zelfs: "Ik ben meer liberaal en links dan groen." En toch is hij lid van GroenLinks. Hij zit nog niet lang in de raad. In december kreeg hij zelfs een motie door de raad.

Strekking: meer ruimte voor voetgangers. Het mooiste van de raad vindt hij het krijgen van brieven en achtergrondinformatie. Een brief van een burger is voor hem een venster op de wereld en kennis van een stukje Groningen. Hij is literair begaafd. Hij is filmmaker. En maakte een documentaire over de dichters in de Prinsentuin. Filosofie en sport hebben zijn interesse. Hij was een niet onverdienstelijk atleet op de middenafstanden, 800 en 1500 meter. Doping in de sport was hem een gruwel. Dan was iemand sneller dan hij. Later vernam dat deze snelle winnaar doping had gebruikt. Een deceptie!

Zijn toekomst is onduidelijk, maar hij is zeer geëngageerd en gemotiveerd om in de politiek verder te gaan, deze aparte Fries. Een camera voor Arjan Nolles. (*Applaus*)

Hardloopschoenen. Zij kwam niet veel aan het woord binnen de PvdA. Dat kon ook niet want ze zit nog maar kort in deze raad: van 26 september 2013 tot 26 maart 2014. Dit had langer moeten zijn. Ze hield

immers een voortreffelijke maidenspeech. Die maakte veel indruk. Zij komt uit Nijmegen en woonde ook in Zutphen en Amersfoort. Ze werkt bij de Belastingdienst, niet om geld te vangen, maar om uit te delen, bij de afdeling Toeslagen. Zij bezwoer: “Al het geld dat we te veel uitgeven, krijgen we terug.” Geloof je het? Zij leest veel en alles in het Engels, zoals *The Lord of the Rings*. Vooral sprookjes voor volwassenen. Ze had op een plaatsje in de nieuwe raad gerekend. Zij stond op nummer 9. Zij heeft een oog en oor voor humor, bijvoorbeeld over haar buurman in de raad. Deze man komt altijd in prachtige pakken, kijkt u maar, naar de raad. Maar soms vergeet hij daarbij zijn schoenen te poetsen. Daar kon zij dan onbedaarlijk om lachen. Haar hobby is hardlopen. Ze rent wat af, deze slanke dame, ik heb het vandaag weer gezien. Simone Brouwer, voor jou een paar hardloopschoenen. (*Applaus*)

Een motor. Hij is geboren in Nykerie. Dit is een stad in Zuid-Amerika. Hij houdt van mooie dingen. Hij draagt altijd keurige pakken. Deze kiest hij met zorg. Hij rijdt altijd in een prachtige en ook altijd gepoetste auto: een grotere BMW 5, limousine. Glanzend en zwart.

Hij studeerde bedrijfseconomie in Nederland. Hij had heel vaak diepgaande discussies met Karin Dekker, de vorige wethouder van Financiën. Voor haar had hij, ondanks die discussies, een groot respect. Zij was namelijk inhoudelijk, volgens hem, zeer goed. En dus had je ook zeer goede inhoudelijk debatten. Hij betreunde het zeer dat het vorige college uiteenspatte. Hij had te doen met Arjen de Rooij, de toenmalige fractievoorzitter van de PvdA. Zijn grootste compliment kreeg hij van Betty de Boer. “Hem kun je vertrouwen!” Als zij het zegt, klopt het altijd.

Hij is serieus, maar niet altijd. Eén keer werd hij dronken thuis gebracht. Hij kwam echter niet thuis. Zijn vrienden en hijzelf wisten op dat moment niet meer waar hij woonde.

Hij zit ook in het bestuur van de TT in Assen. Daarom een motor voor Mohn Baldew. (*Applaus*)

Een medische set. Als je vaak in de stad bent, zie je hem langskomen. Hij doet alles op de fiets of lopend. De tienprocentkortingen op alle cultuurinstellingen, wat wij hebben besloten, deed hem persoonlijk ook veel pijn. Het dieptepunt vond hij dat het vorige college moest vallen.

Hij komt uit Enschede en heeft vier prachtige kinderen. Veel kinderen, dat komt in zijn partij vaker voor. Roos, Anne-Ruth, Jochem en Pieter-Bas; vrij naar Godfried Bomans, denk ik. Hij is optimistisch en positief. Zorgen voor elkaar vindt hij het belangrijkste levensuitgangspunt. Hij had graag gezien dat er een grote sporthal in De Wijert was gebouwd en de raad een steviger vuist had gebald. Ik kan hem vertellen dat er mensen uit De Wijert zijn die hier nu speciaal voor hem zitten. Nu stapt hij op. Hij heeft een zware baan. Hij is hoofd van het centrum voor thuisbeademing van het UMCG. Van huis uit is hij hoofdverpleegkundige, daarom deze medische set voor Martin Verhoef. (*Applaus*)

Een helm. Hij is een man van harmonie. Een man ook van sensitiviteit. Gevoelig voor andere mensen. Hij vindt dat mensen leuk en goed met elkaar moeten omgaan. Deze man is altijd keurig in het pak. Hij kwam er in de gemeenteraad als eerste achter dat de gemeente geld had gestald bij de labiele bank Icesave in IJsland. Mede door zijn ingrijpen kwam dit geld terug. Alles. De provincie Groningen heeft nog steeds niet al het geld terug. Hij heeft een groot netwerk en hij zit in het provinciaal bestuur van het CDA. Dus, mensen van het CDA die hier zitten en die verder willen in de provincie: zorg dat je vriendjes met hem wordt. Bovendien is het een aardige man - als je hem mee hebt.

Hij deed onder meer hbs-b. Hij is economisch geschoold en vindt dat je zuinig met geld moet omgaan. Het woord ‘transparantie’ of ‘SMART’ is door hem zelf uitgevonden.

In militaire dienst was hij marechaussee. In zijn tijd als militair gingen Nederlandse militairen in colonnes naar Duitsland. Naar Seedorf bijvoorbeeld. En wie reed voor deze colonnes uit op een legermotor?

Dienstplichtig militair Bernard Koops. In groen uniform en met een helm op zijn hoofd. Daarom een helm voor Bernard Koops. (*Applaus*)

(*José Zwerink zingt ‘Smile’*)

(*Applaus*)

De heer EVENHUIS (nestor van de raad): Een damesfietszadel. Zij is geboren in Heerenveen en is neerlandica. Ze zit negen en een half jaar in deze raad en is buitengewoon actief. Zij doet alles op de fiets en is zeer sportief, ondanks dat ze vroeger veel rookte. Heb ik dat verklapt? Ik vertel niet wat zij nog meer deed, hoor. Wees gerust.

Wat haar bijzonder tevreden stemt, is dat zij bij de Stichting Jasmijn taallessen voor vrouwen opzette. Een geslaagd project. Zij speelt ook een grote rol in de raad. Zij was raadscommissievoorzitter en soms voorzitter van de raad. Burgemeester, het voorzitten van de raad vond zij gemakkelijker dan het voorzitten van commissies. Zij sluit de raad met een goed gevoel af. Zij was al lang gewend aan het idee. Maar ook omdat deze laatste raad volgens haar een zeer professionele raad was. Over het algemeen was de sfeer zeer goed: goede debatten, goede voorbereiding.

Zij houdt van sport. Bij vlagen fietst zij zeer hard door de stad. Even naar Heerenveen fietsen is voor haar een kleinigheid. Deze uiterst actieve dame is ook een goed wielrenner. Echter, haar collega's verbazen zich over haar zadel. Dat is een buitengewoon smal zadel. Niet zo, nog smaller. En het staat ook nog een beetje schuin naar boven. Ik volg hun advies op: een ander dameszadel voor onze actieve Annie Postma. *(Applaus)*

Een brommer.

(De bodes rijden een brommer de zaal in.)

Alom gerespecteerd is hij, en geliefd. Een bindend persoon. Hij heeft een levensfilosofie: anderen gelukkig maken. Dit beoefent hij ook in de praktijk. Hij zou graag verder willen in de raad, maar de wissel op zijn privéleven is te groot. Daarom gaat hij straks met zijn vrouw tangodansen. Hij is een muziekliefhebber. Van Bach, Mendelssohn, maar ook van Ramstein of De Dijk. Zijn dierbaarste bezit van de gemeente is het pasje van de fietsenstalling. Gratis de fiets stallen in het centrum, kan het nog mooier? Een A1-locatie. Dierbare herinneringen heeft hij aan Gerjan Kelder, Inge Jongman bij uitstek en alle anderen. Achter de schermen had hij veel invloed op zijn fractie. Hij was tijdelijk fractievoorzitter van de PvdA, deze natuurkundig ingenieur en projectleider bij de provincie. Hij werkte ooit in de ruimtevaart. Zijn opvallendste project was het zogenaamde brommerplan. Jan Spakman, deze brommer mag je meenemen, maar je moet hem ook even reviseren. *(Applaus)*

Een zaag. Dit grote talent komt uit Schijndel, Noord-Brabant. Het Dagblad van het Noorden, Richold Brandsma, omschreef hem ook in zijn blad als een groot politiek talent. Sinterklaas is ook over hem zeer tevreden. Hij is ook zeer sportief, deze goed getrainde, slanke jongeman. Binnen zijn fractie noemen ze hem de wandelende sportencyclopedie. Hij fietste en trainde met wereldkampioen wielrennen Richard Groenendaal, maar ook met de Tour de France-renner Lars Boom. Die fietsten echter een klein beetje harder, waardoor de anderen de Ronde van Vlaanderen reden en hij nu hier zit, op de universiteit. Hij doet twee studies aan de RUG: Internationale Betrekkingen en Journalistiek. Hij is nog geen lid van een politieke partij, maar hij kan bij enige zo binnenkomen. Hij pleitte in de raad voor een groot weerstandsvermogen van de gemeente, voor studentenbelangen, voor de kenniseconomie, en waardering voor het ondernemerschap. Zijn partij won twee zetels. Eén meer dan in de vorige periode. Dat komt door hem, ja zeker. Maar ook doordat zijn partij de doelgroepen zeer goed benaderde. Hij had het te druk. Studie, sport, afleiding en politiek. Hij sprak zich zelf vaak toe: "Kon ik mezelf maar opdelen!" Nou, Jos van Rooij, dat kan. Een zaag voor jou. *(Applaus)*

Een hondenbot. Hij woonde een jaar in Amerika. Hij zat op de Columbine High School. Hij krijgt per 1 april een zware baan, niet te combineren met de gemeenteraad. Dat vindt hij jammer. Hij is geboren in Veendam en groeide op in Muntendam. Net zoals de vroegere wethouder Jaap Dijkstra. Onderwijs is zijn professie, mag ik wel zeggen, maar ook zijn hobby. Hij is dan ook doctorandus onderwijskunde. Hij was hier succesvol. Het hondenpark, als idee, was van hem. De stroomstoringen, als idee, die kwamen niet van hem, maar het praten erover inderdaad, kwam van hem. En bekend is van hem het drugsdebat met Rehwinkel.

Hij is een sportfanaat. Wielrennen, voetballen, maar vooral houdt hij van strategische sporten, bijvoorbeeld cricket. Echt iets voor PvdA'ers, trouwens. Dat duurt vijf dagen en vijf wedstrijden en het heeft dus veel tactiek in zich. Het strategische element in sport vindt hij zeer interessant. Hij kan geweldig genieten van de sluwheid in de sprint bij het wielrennen. Voorzitter, het idee van een hondenpark is van hem afkomstig. Dus een hondenbot voor Wim Moes. *(Applaus)*

Een estafettestokje. Zijn cadeautje heeft hij ook al eerder gekregen. Twintig jaar eerder: een estafettestokje. Een estafettestokje moet je doorgeven. Het duidt op het feit dat je als raadslid hier van voorbijgaande aard aanwezig bent. Ook nestors. De burger wendt zich van de politiek af, zegt men nu.

Dat was vroeger ook al zo, ook 32 jaar geleden. 32 jaar geleden wilden twee partijen met de PvdA regeren, het CDA en de VVD. Ze zetten het op papier. Samen in het college, of niet. Toch ging er één partij regeren en de ander bleef jaren buiten de deur. Wat dit betreft is er nog weinig veranderd. Grote momenten waren: de spreiding van de PTT, de bouw van het Groninger Museum en de Euroborg. Mijn partij en ook mijn persoon speelden daarbij een rol. Dieptepunten waren er ook, zoals de huidige verkiezingsuitslag. En de giga-boosheid aan de singels bij de bouw van het Groninger Museum. Voorzitter, er waren ook grote momenten en mooie momenten, zoals in de tijd van Gietema, Dölle, Morssink en Matthijssse, toen wij, of zij, vaak met elkaar in het café zaten. En hij toch zijn mooiste vakantie beleefde: een reis op de fiets van Groningen naar Praag. Een missie! Een fietstocht langs de geboortehuizen van alle grote componisten. Je kunt met een liniaal door Midden-Europa een streep trekken en langs deze lijn zijn alle grote componisten in Europa geboren. Händel in Halle, Bach en Schumann in Leipzig, Von Weber in Dresden, Mahler in Praag, Schubert in Wenen en gaat u maar door. Hij bezocht al deze geboortehuizen samen met een zangeres, die hier vandaag aanwezig is en ze legden bloemen bij het monument van Brahms in Wenen, de persoon die schitterende liederen schreef. Hoofdredacteur Evert van Dijk van de NDC Mediagroep leerde hem om te gaan met het snel plakken van banden. Hij zei: “Je moet niet plakken, je moet het wiel eruit nemen en een nieuwe band erom.” Binnen een kwartier zat hij na een leuke band tussen Halle en Braunschweig weer op de fiets. Voorzitter, ik vond het allemaal prachtig. Ik krijg nu een estafettestokje, geloof ik. En dat zal ik straks doorgeven. Inge, dank je wel.

(Marthe Westers zingt het Grönnens Laid.)

De heer EVENHUIS (nestor van de raad): Marthe, dank je wel. Rosita, jij wordt als nestor mijn opvolger. Ik wil je nu graag dit stokje geven. Op dit stokje staan de namen van de vroegere nestors. Ik zie staan: Dölle '93 - '94, Otten '90-'93, Matthijssse, een zeer bekende figuur in de stad, '82-'90, en ik kom er nu ook op te staan. Maar dat moet je nog laten graveren. Dat zal de griffie doen. *(Applaus)*

7. Toespraak van de nieuwe nestor van de raad

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (nestor van de raad): Beste Jan, wie had ooit gedacht dat ik het stokje van jou als nestor van de raad over zou nemen? Ik niet. En ik heb er ook heel lang niet aan willen denken. Want jou evenaren, dat kan niemand. Het is voor mij een heel grote eer jou te mogen toespreken. En ik zal eerlijk zijn: ik ben er al dagen zenuwachtig van, zeker nadat jij mij eind 2006 zo prachtig, op de voor jou kenmerkende en geheel eigen wijze hebt toegesproken. Ik heb je leren kennen als een mooi en beeldend verteller. Op die wijze voerde je ook debatten in de raad. Je houdt van volken- en aardrijkskunde, politiek en geschiedenis. 32 jaar raadslidmaatschap zou een toespraak met de lengte van die van Fidel Castro worden. Jan, dat zal ik je niet aandoen. Maar ik wil wel even terugblikken op het jaar waarin jij raadslid werd. Dat lijkt mij passend bij iemand die dol op geschiedenis is. 1982, dames en heren is het jaar dat ik als achtjarige danste op muziek van Doe Maar, me nog helemaal niet met politiek bezighield. Maar het is ook het jaar waarin jouw raadslidmaatschap begon. De VVD won in juni 1982 bij de lokale verkiezingen een zetel en werd de tweede partij van de stad. De uitslag maakte duidelijk dat er geen mogelijkheid was om een nieuw links college te vormen, waarschijnlijk tot groot feest van jou en je liberale partijgenoten. Ik ken het gevoel van feest, alleen dan wel andersom en pas vele jaren later, namelijk pas in 2006. Eén dag voor de Tweede Kamerverkiezingen van 1982, op 7 september, vonden er drie belangrijke gebeurtenissen plaats. Jij werd beëdigd als raadslid voor de VVD. Direct dezelfde vergadering voerde jij voor het eerst het woord. Tegenwoordig is het zeldzaam om in de raadsvergadering waarin je als raadslid geïnstalleerd wordt een maidenspeech te houden. Weet je nog waarover het ging? Het ging over de beheersstructuur van de opleidingsschool voor leraren basisonderwijs, concreet: over de Pabo en het voorstel om die onder gemeentelijk beheer te plaatsen. Uit het verslag van die raadsvergadering vallen twee zaken op. Destijds mocht er tijdens een maidenspeech geïnterrupteerd worden, en de heren Tromp van het GPV en Doeve van de PSP maakten daar dankbaar doch kort gebruik van. En sinds het kabinet Rutte II is aangetreden en zeker de afgelopen campagneweek, is er een woord dat door velen wordt gebruikt. Een woord dat jij al in 1982 gebruikte: decentralisatie! Jan, je refereerde er net al aan. Op de avond van 7 september gebeurde er dit. De VVD toonde zich een activistische partij. Want wat was er aan de hand? Inderdaad, er was een schriftelijke afspraak tussen de VVD en het CDA dat jullie samen zouden onderhandelen met de sociaaldemocraten. Maar PvdA'er Ypke

Gietema speelde jouw partij en het CDA tegen elkaar uit. Het CDA verbrak zijn belofte. Kennelijk vonden ze deelname aan het college belangrijker dan de afspraak met de VVD. Woest was jouw fractie. De VVD liet de overeenkomst met het CDA in het Nieuwsblad van het Noorden afdrukken. Zo'n activistische VVD: I love it! Was het overigens jouw idee, Jan? Dat mag je me straks nog vertellen. De jaren erna, tot 1998, werd de VVD steeds uit het college gehouden. Vervolgens mochten jullie tot 2006 mee besturen. Al met al zat de VVD zestien jaar, de helft van jouw raadslidmaatschap, in de oppositiebankjes.

De VVD in het college was op het terrein waar ik me als raadslid mee bezig mag houden, sociale zaken, eigenlijk helemaal zo gek nog niet. Dat besepte ik pas in 2010. Met de Groningse Rutte als woordvoerder gesubsidieerde arbeid en een PvdA-wethouder die alle gesubsidieerde banen wilde afbreken, heb ik wel eens zuchtend terugverlangd naar VVD-wethouder Koen Schuiling. Dat had ik in 1999 nooit gedacht, toen ik hier kwam. Want uit de scholingsboekjes van de SP had ik wel geleerd dat de eerste sociale wetgeving in dit land werd ingevoerd door liberalen, maar mijn partij probeerde mij ook wijs te maken dat alle VVD'ers vooral van het 'ikke, ikke, ikke' en het recht van de sterkste zijn. Maar inmiddels weet ik echt wel beter. Echt wel beter. Want jij Jan, jij bent een heel sociaal en maatschappelijk geëngageerde man. Alleen weet niet iedereen dat, want veel van jouw belangrijke activiteiten spelen zich achter de schermen af, zonder al te veel publiciteit. Je bent, veel meer dan mensen van jou weten, begaan met Stadgers die het niet zo getroffen hebben, die in de samenleving zijn vastgelopen. Voor deze mensen ben je een echte belangenbehartiger. Je begeleidt mensen bij gesprekken met instanties, probeert hun problemen op te lossen. Op de achtergrond, in alle stilte. Dat past bij jou, want hoewel je vaak openlijk complimenteus bent over de jurkjes van vrouwelijke raadsleden, ben je ook een bescheiden man. Jij hoeft niet de credits, jij bent de man van 'doet wel en ziet niet om'. En de SP, voorzitter, noemt zichzelf tegenwoordig 100% sociaal. Maar jij Jan, jij bent 110% sociaal!

Jan, je bent een echte familieman, je bent erg begaan met het wel en wee van je familie en zorgt voor je zieke broer. Samen gaan jullie vaak een dagje op pad, rijden jullie een mooie toeristische route, drinken jullie een kopje koffie en genieten jullie van heerlijk eten. Eten doe je ook graag bij Hofsteenge in Rolde, samen met vrienden aan wie je zo gehecht bent. Onder het eten voeren jullie geanimeerde gesprekken over uiteenlopende onderwerpen. Het is een traditie, waarvan ik hoop dat je die samen met je vrienden nog lang in stand mag houden.

Even terug naar je raadslidmaatschap. Je was vooral een heel praktisch raadslid. Vorig jaar ontdekte jij dat kinderen die in Piccardthof of Hoornse Park wonen, de Ter Borchlaan niet veilig konden oversteken. Ze moesten een meer dan twee meter hoge slootkant afklauteren. Via een geïmproviseerd vlondertje en de andere oever konden ze verder lopen. En dat gebeurde vier keer per dag. Naar school, weer terug, naar school en weer terug. Hemelsbreed gaat het over een paar honderd meter, maar wat voor meters voor die kinderen. Jij klom in de pen en eiste een veilige oversteekplaats en een permanent bruggetje over de diepe sloot. Want het door de kinderen zelf getimmerde vlondertje werd steeds door de gemeente weggehaald. Er was wel een veilige wandelroute, maar dat was een enorme omweg van 2 km. Je vroeg vrijblijvend een offerte aan bij een bruggenbouwer. Jij zocht uit dat het een kleine 20.000 euro kostte om een hardhouten voetbrug voor over de diepe sloot te leveren. Ondanks jouw inzet Jan, wordt het geen bruggetje. En met dat slechte nieuws wil ik mij graag wenden tot de voorzitter. Want met het indienen van een motie namens de hele raad over het feit dat het geen bruggetje wordt, sluit ik deze toch wel lange toespraak af. De motie luidt als volgt:

Motie (1): Jan Evenhuisdam (PvdA, VVD, GroenLinks, Stadspartij, SP, D66, ChristenUnie, Student en Stad, Partij voor de Dieren)

De gemeenteraad van Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 26 maart 2014, afscheid nemende van haar nestor Jan Evenhuis,

sprekt als haar mening uit:

- heel veel waardering te hebben voor de wijze waarop Jan Evenhuis gedurende 32 jaar zijn raadslidmaatschap heeft vervuld;
- heel erg trots te zijn op de langjarige inzet van Jan Evenhuis voor onze gemeente en haar inwoners en de resultaten die Jan Evenhuis daarmee heeft bereikt;
- blij te zijn dat Jan Evenhuis ervoor heeft gezorgd dat de kinderen die aan de uiterste westkant van de stad wonen, straks via een dam veilig over kunnen steken;

verzoekt het college:

- de binnenkort aan te leggen dam de 'Jan Evenhuisdam' te noemen

en gaat over tot de orde van de dag.

En, voorzitter, het hoort er officieel bij, maar ik wil toch ook wel graag een stemming vragen over deze motie.

De VOORZITTER: Misschien eerst de reactie van de wethouder? Jan Seton.

Wethouder SETON: Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, de raad overvalt ons natuurlijk wel een beetje. We dachten er vandaag gemakkelijk af te komen, maar u zet ons toch nog aan het werk en u vraagt om een reactie op de motie. Drie dingen. Eerst over precedent: als je kijkt naar naambordjes in de stad, zie je schilders, componisten, schrijvers en ook bestuurders. Maar ze delen een eigenschap.

Wethouder VAN KEULEN: Misschien moeten we even schorsen?

Wethouder SETON: Ze delen een eigenschap: ze zijn overleden. Ik zie de heer Evenhuis hier springlevend rondlopen. De tweede opmerking over precedent. Een nestor die vertrekt, krijgt nu een dam. U noemde 'bruggetjes'. Het college kan er niet aan beginnen om elke vertrekkende nestor of nestrix een brug aan te bieden, dus in dat opzicht lijkt ons dit eenmalig. En het derde is: we hebben nog even gecheckt, voor alle zekerheid, of dit gemeente Groningen was. En dat is het. We delen het enthousiasme van de raad en we laten de motie verder over aan het oordeel van deze raad.

De VOORZITTER: Dan breng ik de motie in stemming om een binnenkort aan te leggen dam de 'Jan Evenhuisdam' te noemen. Ik denk dat er unanimititeit is? Iedereen de hand omhoog en dan is daarmee de motie aangenomen.

8. Sluiting

De VOORZITTER: Daarmee zijn we aan het einde gekomen van deze vergadering, bijeenkomst. Ik nodig iedereen uit om in het atrium afscheid te nemen of handen te schudden en een hapje te eten. Dank u wel.

(18.49 uur)